

УДК 636.12:636.1.088

ВПЛИВ МЕТОДІВ ТРЕНІНГУ НА РОБОТОЗДАТНІСТЬ КОНЕЙ РИСИСТИХ ПОРІД

Карножицький В.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Косенко С.Ю., асистент

Коновалов О.В., асистент

Одеський державний аграрний університет

Вивчали техніку підготовки рисистих коней до випробувань на іподромі в залежності від віку та породи. Встановлено, що до коней орловської породи застосовують менш інтенсивні навантаження, ніж до коней російської породи, але й за жвавистю орловські рисаки поступаються російським.

Ключові слова: рисак, тренінг, іподром, дистанція, навантаження.

У зв'язку з розширенням спортивних та естетичних заходів серед населення нашої країни продовжує зростати роль рисистого коня як учасника захоплюючого спортивного видовища. Змагання вітчизняних наїзників із закордонними сприяють розширенню контактів з іншими країнами. Рисисті коні високого жвавистого класу користуються великим попитом на зовнішньому ринку (4). У зв'язку з цим продовжує залишатись актуальним питання подальшого удосконалення російського рисака, як породи, що є конкурентоспроможною на міжнародному рівні.

Вітчизняне конярство зацікавлене в тому, щоб працювати з найбільш перспективними рисистими кіньми, та щоб застосовувати до них найбільш ефективну систему тренінгу. Найефективнішою може бути лише та система, яка спирається на розуміння глибоких фізіологічних основ роботоздатності рисистого коня, і з цих позицій творчо сприймає досягнення світової практики (1).

Більш ніж двохвікова практика роботи з рисистими кіньми створила арсенал методів та прийомів їх тренінгу, більшість з яких застосовується як у вітчизняному, так і зарубіжному конярстві. Однак прийоми тренінгу, що знайдені емпірично, не завжди виявляються вірними та корисними, оскільки корисне для одного коня в певних умовах може стати шкідливим для іншого коня або в інших умовах (1,3,5). Фізіологічно обґрунтований тренінг не може будуватися на якихось окремих, навіть важливих показниках стану організму коня. Дані різноманітних фізіологічних досліджень в сполученні з аналізом різних методів та прийомів тренінгу дозволили уточнити основні фізіологічні принципи підвищення жвавості рисаків та розробити систему їх тренінгу. Ця система передбачає індивідуалізацію тренінгу коней відповідно до їх породи, віку, статі, а також особливостей вищої нервової діяльності (2,3).

Однак для більш глибокого осмислення та аналізу індивідуальних прийомів та схем тренінгу необхідно мати уяву про закономірності фізіологічних процесів в організмі коня у зв'язку з його тренуванням та випробуваннями. Тому **метою нашої роботи** було: вивчити та проаналізувати методи тренінгу, що застосовуються на Одеському іподромі до коней рисистих порід згідно їх вікової та породної належності.

Матеріал та методи досліджень. Об'єктом досліджень було поголів'я коней орловської і російської породи, які випробовуються на Одеському державному іподромі. По журналах тренінгу коней були проаналізовані навантаження залежно від віку коней: двох, трьох, чотирьох років і більше. Робочі якості коней оцінювалися за кращою жвавистію на дистанцію 1600 м. Дані брали з відомостей та програм випробувань коней на протязі 2009-2010 року.

Результати досліджень. Кожний з основних видів тренувальних робіт рисистого коня має своє значення, а тому успіх його тренінгу залежить від правильного їх дозування і раціонального поєднання. Схеми підготовки рисаків на приз визначаються віком коня, особливостями екстер'єру, його рекордом, дистанцією, на яку він готується, станом здоров'я, характером попередніх робіт, манерою реагувати на ту або іншу роботу, індивідуальністю в характері руху, темпераментом, порою року, індивідуальністю тренера, його прийомами роботи.

На Одеському іподромі широко поширений тижневий цикл тренувань. При цьому на тиждень проводять одну жваву роботу (або їзду на приз) та одну махову роботу. У таблиці 1 показана інтенсивність проведення різного виду жвавих робіт для коней російської рисистої породи різного віку та бігового класу.

Як видно з даних таблиці, динаміка кожного виду жвавих робіт має невеликі відмінності. Наприклад, жвавистість при роботі розмашкою і махом збільшується з кожним роком на 10 сек; при роботі жвавою рисою – на 15 сек у трирічок у порівнянні з дворічками та на 5 сек у чотирирічок у порівнянні з трирічками, а також у старшого віку в порівнянні з чотирирічками. Аналогічно підвищується і біговий клас, тобто рекорд коня у призі: у трирічок на 10 сек у порівнянні з дворічками, у чотирирічок на 5 сек у порівнянні з трирічками та у старшого віку – на 5 сек у порівнянні з чотирирічками.

Таблиця 1

Інтенсивність проведення жвавих робіт для рисаків залежно від віку і бігового класу

Вид тренувального аlyору	Жвавистість на дистанцію 1600 м при виконанні тренувальних робіт			
	Дворічні	Трирічні	Чотирирічні	Старший вік
Розмашка	3.30 – 2.55	3.00 – 2.45	2.50 – 2.35	2.45 – 2.35
Мах	3.15 – 2.40	2.50 – 2.30	2.40 – 2.20	2.30 – 2.18
Жвава рись	2.50 – 2.30	2.30 – 2.15	2.20 – 2.10	2.15 – 2.05
Виступ на приз	3.00 – 2.20	2.20 – 2.10	2.15 – 2.05	2.10 – 2.00

Слід зазначити, що особливість тренування орловських рисаків полягає в меншій в порівнянні з російськими рисаками жвавості, особливо у перших гітах, при майже тому ж об'ємі жвавих робіт і однаковому об'ємі тихих робіт. Помічено також, що перенапруження для орловського рисака є більш небажаним, ніж для російського. Орловські рисаки, особливо двох і трьох років, більш схильні до травм мускулатури і сухожильно-зв'язкового апарату; у них швидше можуть закріплюватися небажані умовнорефлекторні навички. Це пов'язано з тим, що орловці, як правило, є більш віддатливими, і під час призу можуть проявити жвавистість, до якої ще недостатньо підготовлені.

Порівняльна жвавість рисаків орловської і російської породи в різному віці приведена у таблиці 2.

Таблиця 2

Середня жвавість рисаків орловської і російської порід залежно від віку

Вік, років	Порода	Кількість, голів	Жвавість на 1600 метрів	
			середня	краща
2	Орловська	21	2.32.4	2.18.8
	Російська	23	2.30.4	2.12.8
3	Орловська	17	2.21.1	2.07.1
	Російська	14	2.14.0	2.06.4
4	Орловська	12	2.11.6	2.06.4
	Російська	13	2.07.2	2.01.7

Дані таблиці свідчать, що рисаки російської рисистої породи у всі вікові періоди є більш жвавими, ніж орловські. У дворічному віці різниця в середній жвавості на дистанції 1600 метрів склала 2 секунди, в трирічному до 7,1 секунд і в чотирирічному до 4,4 секунд. Також спостерігаються відмінності на користь російських рисаків і за показниками жвавості кращих коней. У дворічному віці ця різниця склала 6 секунд, у трирічному - 0,7 секунд і у чотирирічному - 4,7 секунди.

Висновки

1. На Одеському іподромі застосовують тижневу систему тренінгу відповідно кожного віку та породи із поступовим підвищенням навантажень. Для коней орловської рисистої породи застосовують менш інтенсивні навантаження, ніж для російських рисаків.

2. Рисаки російської породи у порівнянні з орловськими відрізняються у прогресі жвавості на всіх дистанціях та у вікових групах. Так, у орловських рисаків у трирічному віці на дистанції 1600 м було покращення жвавості на 11,3 сек. у порівнянні з дворічним віком та у чотирирічному віці – на 9,5 сек. у порівнянні з трирічним. У російських рисаків прогрес жвавості склав відповідно 16,4 та 6,8 сек.

3. Прогрес жвавості у рисаків від дворічного до старшого віку (5 років і старше) складає у середньому 1 секунду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валк Н.К. Физиологические характеристики спортивных лошадей/ Н.К. Валк, Л.П. Парышева, Л.С. Романова // Физиологические аспекты тренировки лошадей. – ВНИИ коневодства, 2003.- С. 91-95.
2. Гайдабуров С.Д. Комбинированный тренинг и испытания рысаков/ С.Д. Гайдабуров.- М.: Сельхозгиз, 1954.- 276 с.
3. Карлсен Г.Г. Тренинг и испытания рысаков/ Г.Г. Карлсен, И.Л. Брейтшер, Е.С. Евстафьев, М.А. Леонова, А.М. Ползунова, Б.Н. Попов, С.С. Сергиенко. - М.: Колос, 1978. - С. 83-99.
4. Коновалова Г.К. О скороспелости рысаков/ Г.К. Коновалова // Выведение и микроэволюция пород лошадей в условиях интенсификации с.-х. производства.- Рыбное, 1988.- С.24-25.
5. Котов А.С. Зависимость работоспособности спортивных лошадей от промеров, возраста и пола/ А.С. Котов, И.Ф. Бобылев //Сб. научн. трудов МВА.- 1977.-т. 92.- С. 60-62.

Карножицкий В.В., Косенко С.Ю., Коновалов А.В. Влияние методов тренинга на работоспособность лошадей рысистых пород.

Изучали технику подготовки рысистых лошадей к испытаниям на ипподроме в зависимости от возраста и породы. Установлено, что для лошадей орловской породы применяют менее интенсивные нагрузки, чем для лошадей русской породы, но и по резвости орловские рысаки уступают русским.

Ключевые слова: рысак, тренинг, ипподром, дистанция, нагрузка.

Karnozhitskiy V.V., Kosenko S.U., Konovalov O.V. Influence of methods of training on the capacity of trotting breeds.

The technique of preparation of trotters was studied to the tests on rase-course depending on age and breed. It is set that for the horses of Orlov breed apply the less intensive loadings, than for the horses of the Russian breed, but also on playfulness Orlov trotters yield Russian.

Key words: trotter, training, rase-course, distance, loading.